

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سند راهبردی فرهنگی و اجتماعی

معاونت فرهنگی و اجتماعی

دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی

زمستان 1394

عنوان و نام: سند راهبردی معاونت فرهنگی و اجتماعی
پدیدآورنده: دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مشخصات نشر: تهران، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت
فرهنگی و اجتماعی، دفتر سیاست‌گذاری و
برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی
مشخصات ظاهری: 56 ص.
شابک:
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
یادداشت:
شماره کتاب‌شناسی ملی:

فهرست

عنوان	شماره صفحه
مقدمه.....	1
تحلیل موقعیت معاونت فرهنگی و اجتماعی.....	1
ارزش‌های اساسی.....	2
مأموریت.....	3
چشم‌انداز.....	3
اهداف و اصول راهبردی.....	3
جدول خلاصه اهداف و اقدامات اجرایی سند.....	6
جدول تفصیلی اهداف و اقدامات اجرایی.....	15
منابع و مأخذ.....	Error! Bookmark not defined.

مقدمه

سند حاضر که حاصل مطالعات و نشست‌های تخصصی کارشناسان معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و جمع فرهیخته‌ای از مدیران فرهنگی کشور و متخصصین در سایر حوزه‌های مرتبط می‌باشد، شامل اولویت‌های فرهنگی و ارکان، ابعاد و شیوه‌های اجرایی نیل به آن‌ها است. این سند با ملاحظه اهداف، شیوه‌های عمل و بیان کارکردها، ترسیم چشم‌اندازها، شاخص‌های ارزیابی و نیز قابلیت سنجش بازخوردها در بازه زمانی مشخص تدوین گردیده است. این معاونت در تلاش است با تدوین این سند از طریق شبکه‌سازی، ظرفیت‌سازی دانشگاه و نهادهای درون آن زندگی دانشگاهی را مورد حمایت قرار دهد، به گونه‌ای که در دانشگاه شاهد حیات فرهنگی، زندگی علمی و آکادمیک، تقویت رسالت‌های اجتماعی و فرهنگی، مشارکت و نقد اجتماعی باشیم. تقویت اعتماد متقابل در درون و برون نهاد دانشگاه به یکدیگر و حاکمیت رویکرد علمی و مرجعیت علم در مباحث تخصصی از دیگر اصول راهبردی نگارش این سند است. از آنجا که توجه به شاخص‌های فرهنگی- اجتماعی دانشگاه‌ها از جمله سرمایه اجتماعی دانشگاهیان (اعتماد، انسجام، امنیت، رضایت‌مندی، احساس تعلق و...) جزء لاینفک طرح‌ها و برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها است، لذا در کلیه مراحل تدوین سند رویکرد فوق و نگرش اصلاحی مدنظر قرار گرفته است و معاونت فرهنگی و اجتماعی بر آن است تا با آسیب‌شناسی و طراحی و اجرای برنامه‌های ارتقایی و پیشگیرانه‌ی فرهنگی و اجتماعی، موجب ارتقاء فرهنگ در ارتباط با مظاهر و مناسبات اجتماعی گردیده و با نشان دادن منفعت فردی و مصلحت جمعی در پیروی از این هنجارها، التزامی خودآگاهانه به آنها را در افراد پدید آورد. امید است در چشم‌اندازی ده ساله در محیط دانشگاهی شاهد پویایی، نشاط و مسئولیت‌پذیری اجتماعی باشیم که در نهایت سبب تقویت و تحکیم سرمایه اجتماعی در سطح کلان جامعه خواهد شد.

□ تحلیل موقعیت معاونت فرهنگی و اجتماعی

الف) نقاط قوت

- مخاطبان گسترده‌ی جامعه دانشگاهی؛
- کنشگران فعال فرهنگی، اجتماعی و سیاسی؛
- ظرفیت‌های قانونی و اسناد پشتیبان؛
- نیروهای متخصص و کارشناس در حوزه فرهنگی و اجتماعی؛
- ظرفیت و تجربه همکاری با سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی مرتبط.

ب) نقاط ضعف

- کمبود منابع (کمبود اعتبارات و سرانه فضای فرهنگی و کالبدی)؛
- عدم تثبیت ساختارها و فرآیندهای سازمانی؛
- فقدان سازوکارها و معیارهای قانونی برای جذب و به کارگیری نیروی متخصص فرهنگی؛
- عدم شناخت قاعده‌مند و علمی از نیازها، علایق و سلايق جامعه هدف.

ج) فرصت‌ها

- رویکرد حمایت‌گرایانه نظام جمهوری اسلامی به حوزه‌ی فرهنگی و اجتماعی؛
- اعتبار، مرجعیت و اثرگذاری فرهنگی و اجتماعی دانشگاه در جامعه؛
- وجود مطالبات گسترده و متنوع در فضای عمومی دانشگاه‌ها؛
- ظرفیت‌های گسترده فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی.

د) موانع

- استیلای نگاه امنیتی به فرهنگ؛
- نگاه کلیشه‌ای، تقلیل‌گرایانه و فوق برنامه‌ای به فرهنگ؛
- مداخله نیروها و عناصر غیر مرتبط در تصمیم‌گیری فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه؛
- ناهمگونی و موازی‌کاری نهادها و مراکز فرهنگی فعال در حوزه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرایی فرهنگ.

□ ارزش‌های اساسی

- احترام به آزادی بیان و اندیشه؛
- التزام به قانون و قانون‌مداری؛
- حفظ عزت، کرامت و حقوق دانشگاهیان؛
- تقویت سرمایه اجتماعی؛

- ارتقای سطح مشارکت کنشگران دانشگاهی؛
- التزام به مسئولیت‌های اجتماعی و فرهنگی دانشگاه‌ها؛
- ترویج فرهنگ نقد، نقدپذیری، تعامل و مدارا.

□ مأموریت

سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی در حوزه‌ی آموزش عالی، حمایت و پشتیبانی از فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها و نظارت و ارزیابی آنها.

□ چشم‌انداز

معاونت فرهنگی و اجتماعی در چشم‌انداز 1400، سازمانی فرهنگی، چابک، نقش‌آفرین و سیاست‌گذار است که بستر ساز بسط گفتمان علم‌گرایی، آزاداندیشی و ترویج فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی در فضایی امن، قانون‌مند و توأم با اعتدال در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی خواهد بود.

□ اهداف و اصول راهبردی

اهم اولویت‌های راهبردی که در ذیل اهداف کلان بیان شده عبارتند از:

هدف کلان یک: ساماندهی و تقویت نظام مدیریت فرهنگی دانشگاه‌ها

راهبردها

- 1-1: بررسی و اصلاح ساختار حوزه فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و دانشگاه‌ها
- 1-2: ارتقای فرآیند انتخاب و توانمندسازی مدیران و کارشناسان حوزه معاونت فرهنگی و اجتماعی با رویکرد شایسته سالاری
- 1-3: تقویت پیوند همکاری با سایر بخش‌های آموزش عالی

هدف کلان دو: توسعه و ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها

راهبردها

- 2-1: افزایش مشارکت دانشگاهیان در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی
- 2-2: تنوع بخشی و فراگیر نمودن برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی

3-2: بهره‌گیری از قابلیت‌های فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطات

4-2: پایش و سنجش اثربخشی فعالیت‌ها

هدف کلان سه: گسترش آموزش و پژوهش در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها

راهبردها

3-1: توصیف و تبیین علمی وضعیت فرهنگی و اجتماعی

3-2: سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی مبتنی بر دانش و پژوهش

هدف کلان چهار: ترویج و تعمیق ارزش‌های دینی، اخلاقی و انقلابی در دانشگاه‌ها راهبردها

4-1: بسط فضای معنوی، اخلاقی و دینی در دانشگاه‌ها

4-2: نواندیشی، نوآوری و تنوع بخشی به فعالیت‌های دینی و اخلاقی

4-3: تبیین و ترویج فرهنگ و معارف قرآنی مبتنی بر تدبّر

4-4: ترویج ارزش‌های بنیادین انقلاب اسلامی (استقلال طلبی، آزادی خواهی، عدالت جویی)

4-5: تلاش در خصوص نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی در دانشگاه‌ها

هدف کلان پنج: توسعه همکاری‌ها و تعاملات فرهنگی و اجتماعی دانشگاهی در سطوح ملی و بین‌المللی

راهبردها

5-1: ارائه دستاوردهای فرهنگی و هنری جامعه دانشگاهی و کانون‌های فعال فرهنگی،

هنری و اجتماعی دانشجویی در فضای بین‌المللی و منطقه‌ای

5-2: معرفی میراث و دستاوردهای فرهنگی تمدن ایرانی و اسلامی

5-3: گسترش روابط و مناسبات با مراکز علمی و فرهنگی بین‌المللی

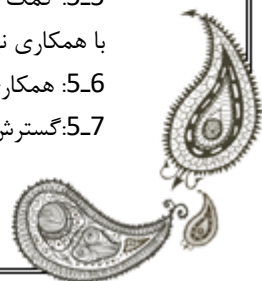
5-4: شناخت و گزارش وضعیت فرهنگی و اجتماعی کشورهای هدف

5-5: کمک به راه‌اندازی شبکه اجتماعی دانشجویان و دانشگاهیان ایرانی خارج از کشور

با همکاری نهادهای ذی‌ربط

5-6: همکاری مؤثر با دیگر نهادهای علمی و فرهنگی کشور

5-7: گسترش روابط و مناسبات با مراکز علمی و فرهنگی بین‌المللی معتبر

5-8: گسترش همکاری‌های حوزه و دانشگاه

5-9: ارتقای تعامل و روابط علمی، پژوهشی و تخصصی با انجمن‌های علمی حوزه علوم انسانی

هدف کلان شش: بسط فضای اعتماد، امید و پویایی در دانشگاه‌ها

راهبردها

- 6-1: زمینه‌سازی برای رشد سیاسی و اجتماعی دانشجویان
- 6-2: ارتقای سطح مشارکت فعالان دانشجویی در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و هنری
- 6-3: تقویت روحیه خودباوری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانشجویان
- 6-4: تعمیق عقلانیت، تقویت روحیه آزاداندیشی، و ترویج فرهنگ گفت‌وگو و مدارا

هدف کلان هفت: ارتقای شأن و جایگاه نهاد علم در جامعه

راهبردها

- 7-1: ترویج علم در جامعه
- 7-2: تبیین و ترویج مسئولیت‌های اجتماعی نهاد علم

□ جدول خلاصه اهداف و اقدامات اجرایی سند

ردیف	اهداف کلان	اصول راهبردی	استاد بالا دستی
1	ساماندهی و تقویت نظام مدیریت فرهنگی دانشگاهها	1- بررسی و اصلاح ساختار حوزه فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و دانشگاهها 2- ارتقای فرآیند انتخاب و توانمندسازی مدیران و کارشناسان حوزه معاونت فرهنگی و اجتماعی با رویکرد شایسته سالاری 3- تقویت پیوند همکاری با سایر بخشهای آموزش عالی	مطابق با: فصل پنجم، راهبرد اول سند اسلامی شدن دانشگاه ها مطابق با: (1) فصل پنجم، راهبرد ششم سند اسلامی شدن دانشگاه ها (2) فصل دوم، ماده 20 برنامه پنجم توسعه (3) بند 1-4 برنامه وزیر مطابق با: (1) راهبرد کلان 11، 12 و 13 نقشه جامع علمی کشور

ردیف	اهداف کلان	اصول راهبردی	اسناد بالا دستی
2	توسعه و ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها	1- افزایش مشارکت دانشگاهیان در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی	مطابق با: (1) فصل اول، ماده 3 بند ج برنامه پنجم توسعه کشور (2) فصل اول، ماده 11 برنامه پنجم توسعه کشور، (3) فصل نهم بند ط برنامه چهارم توسعه کشور
		2- تنوع بخشی و فراگیر نمودن برنامه - های فرهنگی و اجتماعی	مطابق با: (1) فصل ششم، راهبرد 3، سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها
		3- بهره‌گیری از قابلیت‌های فناوری- های نوین اطلاعاتی و ارتباطات	مطابق با: (1) فصل اول، ماده 11 برنامه پنجم توسعه کشور، (2) فصل نهم بند ط برنامه چهارم توسعه کشور (3) محور 8 بند 8، سیاست‌های ابلاغی علم و فناوری (4) هدف شماره 7 از اهداف کلان نقشه مهندسی فرهنگی
		4- پایش و سنجش اثربخشی فعالیت‌ها	مطابق با: (1) فصل پنجم، راهبرد سوم سند دانشگاه اسلامی (2) فصل دوم، ماده 15 و 16 برنامه پنجم توسعه

ردیف	اهداف کلان	اصول و راهبردی	اسناد بالادستی
3	گسترش آموزش و پژوهش در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها	1- توصیف و تبیین علمی وضعیت فرهنگی و اجتماعی 2- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی مبتنی بر دانش و پژوهش	راہبرد کلان 2 نقشه جامع علمی کشور مطابق با: فصل هفتم، راهبرد 2 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها فصل هفتم، راهبرد 3 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها

اهداف کلان	اصول راهبردی	اسناد بالا دستی	ردیف
	1- بسط فضای معنوی، اخلاقی و دینی در دانشگاه‌ها	مطابق با: (1) فصل پنجم، راهبرد 1، 2 و 19 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها (2) فصل ششم، راهبرد 2 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها (3) بند 3 سیاست‌های کلی علم و فناوری (4) راهبرد 5 نقشه جامع علمی کشور (5) بند ج ماده یک وزارت علوم، تحقیقات فناوری مصوب مجلس، 1383/5/18 (6) بند 1 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (دانشگاه اخلاقی و دینی)	
4	2- نواندیشی، نوآوری و تنوع بخشی به فعالیت‌های دینی و اخلاقی 3- تبیین و ترویج فرهنگ و معارف قرآنی مبتنی بر تدبیر 4- ترویج ارزش‌های بنیادین انقلاب اسلامی (استقلال طلبی، آزادی خواهی، عدالت جویی) 5- تلاش در خصوص نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی در دانشگاه‌ها	مطابق با: (1) فصل پنجم، راهبرد 9 سند اسلامی شدن دانشگاه (2) فصل هفتم، راهبرد 3، سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها مطابق با: (1) فصل پنجم، راهبرد 1 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها مطابق با: (1) ماده 3، قانون برنامه پنجم توسعه (2) فصل اول نقشه جامعه علمی کشور مطابق با: (1) راهبرد کلان 4 نقشه جامع علمی کشور (2) فصل ششم، راهبرد 2 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها	

ردیف	اهداف کلان	اصول راهبردی	اسناد بالادستی
5	توسعه همکاری‌ها و تعاملات فرهنگی و اجتماعی دانشگاهی در سطوح ملی و بین‌المللی	1- ارائه دستاوردهای فرهنگی و هنری جامعه دانشگاهی و کانون‌های فعال فرهنگی، هنری و اجتماعی دانشجویی در فضای بین‌المللی و منطقه‌ای	مطابق با: ماده 18 علم و فناوری قانون برنامه پنجم توسعه ماده 3، بند ب قانون برنامه پنجم توسعه
		2- معرفی میراث و دستاوردهای فرهنگی تمدن ایرانی و اسلامی	مطابق با: (1) بند 5-4 سیاست‌های کلی علم و فناوری (2) ماده 3، بند ب قانون برنامه پنجم توسعه (3) فصل دوم، بخش 2-2 بند هفتم نقشه جامع علمی کشور (4) بند 8 از قسمت ج ماده دوم قانون وزارت علوم، مصوب مجلس 1383/5/18
		3- گسترش روابط و مناسبات با مراکز علمی و فرهنگی بین‌المللی معتبر	مطابق با: (1) بند 8-5 و همچنین بند 3-6 سیاست‌های کلی علم و فناوری (2) ماده 18 علم و فناوری قانون برنامه پنجم توسعه (3) بند 6 از قسمت ج ماده دوم قانون وزارت علوم، مصوب مجلس 1383/5/18 (4) بند 5 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (روابط بین‌المللی دانشگاه‌ها)
		4- شناخت و گزارش وضعیت فرهنگی و اجتماعی کشورهای هدف	مطابق با: (1) فصل ششم، راهبرد پنجم سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها
		5- کمک به راه‌اندازی شبکه اجتماعی دانشجویان و دانشگاهیان ایرانی خارج از کشور با همکاری نهادهای ذی‌ربط	مطابق با: (1) بند 2 راهبرد کلان 9 نقشه جامع علمی کشور (2) ماده 18، بند ط قانون برنامه پنجم توسعه

(3) راهبرد کلان 9 نقشه جامع علمی کشور (4) ماده 18، بند ط قانون برنامه پنجم توسعه (5) فصل هشتم، راهبرد 4 سند اسلامی شدن دانشگاه ها (6) فصل پنجم راهبرد 12 سند اسلامی شدن دانشگاه ها (1) فصل پنجم، راهبرد 8، سند اسلامی شدن دانشگاه ها (2) فصل ششم، راهبرد 10، سند اسلامی شدن دانشگاه ها (3) بند 3-5 سیاست های کلی علم و فناوری - بند «د» ماده 15 برنامه پنج ساله پنجم توسعه	6- همکاری مؤثر با دیگر نهادهای علمی و فرهنگی کشور 7- گسترش همکاری های حوزه و دانشگاه 9- ارتقای تعامل و روابط علمی، پژوهشی و تخصصی با انجمن های علمی حوزه علوم انسانی	
--	---	--

ردیف	اهداف کلان	اصول راهبردی	اسناد بالا دستی
6	بسط فضای اعتماد، امید و پویایی در دانشگاه‌ها	1- زمینه‌سازی برای رشد سیاسی و اجتماعی دانشجویان	مطابق با: (1) فصل پنجم راهبرد 6 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها (2) بند 2.3 برنامه وزیر (3) بند 4 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (دانشگاه کارآمد)
		2- ارتقای سطح مشارکت فعالان دانشجویی در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و هنری	مطابق با: (1) فصل پنجم راهبرد 7 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها
		3- تقویت روحیه خودباوری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانشجویان	مطابق با: (1) فصل پنجم راهبرد 10 سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها (2) بند 4 شماره 2-4 سیاست‌های کلی علم و فناوری (3) بند 7 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (کانون‌های فرهنگی و هنری)
		4- تعمیق عقلانیت، تقویت روحیه آزاداندیشی، و ترویج فرهنگ گفت‌وگو و مدارا	مطابق با: راهبرد 6 سند دانشگاه اسلامی بخش استاد، راهبرد 6 سند دانشگاه اسلامی، بخش دانشجو (3) بند 2 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (فضای اجتماعی و فرهنگی دانشگاه)

ردیف	اهداف کلان	اصول راهبردی	استاد بالا دستی
7	ارتقای شأن و جایگاه نهاد علم در جامعه راهبردها	1- ترویج علم در جامعه	مطابق با: 1) نقشه جامع علمی کشور 2) راهبرد 2، راهبردهای کلان توسعه علم و فناوری در کشور 3) بند الف ماده یک قانون وزارت علوم، مصوب مجلس 1383/5/18
		2- تبیین و ترویج مسئولیت‌های اجتماعی نهاد علم	مطابق با: 1) بند 2 امور فرهنگی سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی 2) ماده دوم قانون وزارت علوم، مصوب مجلس 1383/5/18 3) بند 6 برنامه پیشنهادی معاون فرهنگی و اجتماعی (انجمن‌های علمی-دانشجویی)

